

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
Навчально-науковий інститут фізичної культури
Кафедра теорії та методики спорту

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Навчально-наукового
інституту фізичної культури

Михайло ЛЯННОЙ

« 01 » *вересня* 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЗАГАЛЬНА ТА СПОРТИВНА ПЕДАГОГІКА

галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

спеціальність: 017 Фізична культура та спорт

освітньо-професійна програма: Фізична культура і спорт

мова навчання: українська

Погоджено

науково-методичною комісією

Навчально-наукового

інституту фізичної культури

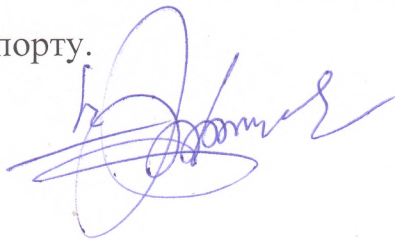
« 31 » *серпня* 2023 р.

Голова Людмила МОРОЗ

к. пед. н., доцент

Суми – 2023

Розробник: Діана БЕРМУДЕС, к. пед. н., доцент кафедри теорії та методики спорту.

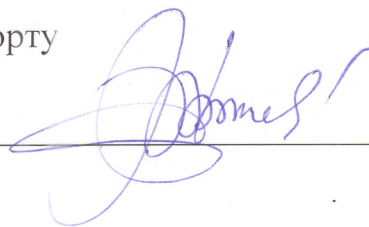

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри теорії та методики спорту

Протокол № 1 від «31» серпня, 2023 року

Завідувач кафедри теорії та методики спорту

Діана БЕРМУДЕС , к. пед. н., доцент

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	бакалавр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
1-й		1-й	
Семестр			
Загальна кількість годин – 90		2-й	2-й
		Лекції	
		20 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		20	4 год.
		Самостійна робота	
		48	80 год.
		Консультації:	
		2 год.	2 год.
		Вид контролю: залік	

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Загальна та спортивна педагогіка» є озброїти здобувачів вищої освіти знаннями, вміннями і навичками щодо сучасних підходів до організації фізкультурно-спортивної діяльності, застосовувати набуті компетентності у власній педагогічній діяльності з метою підвищення ефективності навчального і тренувального процесу й отримання високих спортивних результатів відповідно особистісно-орієнтованого підходу до виховання і навчання.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Вивчення теоретичного матеріалу з дисципліни базується на засвоєних знаннях, отриманих під час вивчення інших дисциплін, а саме: «Вступ до спеціальності», «Анатомія людини», «Психологія фізичного виховання і спорту», «Історія та культура України», «Історія фізичної культури і спорту», «Філософія», «Теорія та методика фізичної культури і спорту».

3. Результати навчання за дисципліною

Знання	<p>ПРЗ (ІК). Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері фізичної культури і спорту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів наук з фізичного виховання і спорту та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p>ПРЗ (ЗК) 1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями</p> <p>ПРЗ (ЗК) 3. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.</p>	<p>ПРН 1. Здійснювати аналіз суспільних процесів у сфері фізичної культури і спорту, демонструвати власне бачення шляхів розв'язання існуючих проблем.</p> <p>ПРН 4. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне та самокритичне мислення.</p> <p>ПРН 5. Засвоювати нову фахову інформацію, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.</p> <p>ПРН 17. Знати та розуміти</p>
--------	--	---

		сутність, принципи, методи, форми та організацію процесу навчання і виховання людини. ПРН 21. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати. ПРН 22. Здійснювати навчально-тренувальний процес в умовах дитячо-юнацьких спортивних шкіл, школах вищої спортивної майстерності, закладах спортивного профілю, спортивних клубах, реабілітаційних та інших закладах з урахуванням місцевих, регіональних і національних особливостей. ПРН 23. Демонструвати готовність керувати змагальною діяльністю в процесі участі спортсменів у змаганнях в умовах спеціалізованих дитячо-юнацьких спортивних шкіл і ліцеїв спортивного профілю тощо.
Уміння	ПРУ (ЗК) 6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно так і письмово. ПРК (ЗК) 12. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ПРУ (ФК) 10. Здатність здійснювати навчання, виховання та соціалізацію людини у сфері фізичної культури і спорту, застосовуючи різні педагогічні методи та прийоми. ПРУ (ФК) 15. Здатність до організації та реалізації тренувального процесу з обраного виду спорту з урахуванням місцевих, регіональних і національних особливостей. ПРУ (ФК) 16. Здатність проводити навчально-тренувальні заняття та керувати змагальною діяльністю спортсменів в умовах спеціалізованих дитячо-юнацьких шкіл і ліцеїв спортивного профілю.	
Комунікація:	ПРК (ЗК) 4. Здатність працювати у команді. ПРК (ЗК) 9. Навички міжособистісної взаємодії. ПРК (ЗК) 11. Здатність діяти на основі критичних міркувань (мотивів). ПРУ (ФК) 13. Здатність застосовувати сучасні технології управління суб'єктами сфери фізичної культури і спорту.	ПРН 2. Спілкуватися українською та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом, дотримуватися етики ділового спілкування.
Автономія та відповідальність	ПРА (ФК) 10. Здатність бути критичним і самокритичним. ПРА (ФК) 14. Здатність до безперервного професійного розвитку.	ПРН 4. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне та самокритичне мислення. ПР 19. Аргументувати

		управлінські рішення для вирішення проблем, які виникають в роботі суб'єктів фізичної культури і спорту; мати навички лідерства.
--	--	--

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ECTS	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
A	Студент вільно володіє навчальним матеріалом, виявляє глибокі знання змісту програмного матеріалу та особливі творчі здібності. Без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію. Вміє використовувати необхідну інформацію для прийняття рішення у нестандартних ситуаціях. Переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.
B	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки,
C	Студент уміло володіє теоретико-методичним матеріалом навчальної програми, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок. Допускає помилки і не чітко формулює висновки.
D	Студент на достатньому рівні відповідає на питання та вирішує практичні завдання, наводить окремі приклади, але не проявляє глибоких знань змісту програмного матеріалу.
E	Студент задовольняє мінімальним. вимогам, розкриває близько половини навчального матеріалу, з допомогою викладача або підручника (конспекту) відтворює програмний

	матеріал. Допускає значні помилки.
FX	Студент при відповіді на питання виявив серйозні пробіли в знаннях основного матеріалу, допустив принципові помилки при відповіді на всі питання.
F	Студент фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення, виявляє здатність елементарно викласти думку. Можливе повторне складання.

Розподіл балів для денної форми навчання

Розділ 1/Теми						Разом	Сума
T.1,2	T.3	T.4,5	T.6,7	T.8			
Поточний контроль						30	50
6	6	6	6	6			
Контроль самостійної роботи						20	
4	4	4	4	4	4		
Розділ 2/Теми						30	50
T.9,10	T.11,12	T.13	T.6,7	T.14,15	T.16		
6	6	6	6	6	6		
Контроль самостійної роботи						20	
4	4	4	4	4	4		
Загалом						100	

Розподіл балів для заочної форми навчання

Розділ 1/Теми	Разом	Сума

T.1,2	T.3	T.4,5	T.6,7	T.8		
Поточний контроль						
30					30	50
Контроль самостійної роботи					20	
20						
Розділ 2/Теми						
T.9,10	T.11,12	T.13	T.6,7	T.14,15	T.16	
30					30	50
Контроль самостійної роботи						
20					20	
Загалом					100	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням

		дисципліни	дисципліни
--	--	------------	------------

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: залік, тестові завдання, перелік питань для самоконтролю та самоперевірки, виконання самостійної роботи, тестування, інші види завдань.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. ПЕДАГОГІЧНІ СКЛАДОВІ СПОРТУ

Тема 1.1. Предмет та завдання педагогіки фізичної культури. Сутність педагогіки фізичної культури, її предмет і завдання. Джерела та причини виникнення педагогіки фізичної культури. Методи науково-педагогічних досліджень.

Тема 1.2. Система освіти в Україні. Поняття системи освіти, її структура. Принципи освіти в Україні. Завдання закладів освіти.

Тема 1.3. Дидактичні основи ефективності тренувального процесу. Принцип свідомості і активності. Принцип систематичності, прогресування та підкріплення. Принцип індивідуалізації та моделювання змагальної діяльності.

Тема 1.4. Цілісний педагогічний процес. Закономірності формування умінь (навичок). Сутність поняття «уміння» і «навичка». Стадії формування рухового уміння (навички). Роль свідомості і мислення у руховому навчанні.

Тема 1.5. Навчання на заняттях спортом. Навчання спортивній техніки. Оволодіння знанням на заняттях спортом. Навчання спортивній тактиці.

Тема 1.6. Розвиток і формування особистості. Поняття про розвиток і формування. Біологічне і соціальне у розвитку людини. Акселерація та вікова періодизація дітей.

Тема 1.7. Керування фізичним розвитком та забезпечення фізичної

підготовленості. Фізичний розвиток та його показники. Забезпечення фізичної підготовленості. Педагогічні аспекти розвитку рухових якостей.

Тема 1.8. Планування та побудова спортивно-педагогічного процесу.

Технологія керування спортивною підготовкою. Визначення індивідуальних особливостей і можливостей спортсменів. Встановлення мети та моделювання підготовленості в спорті. Основні засоби контролю та обліку.

Розділ 2. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ СПОРТУ

Тема 2.1. Виховання в умовах занять фізичною культурою. _Мета і завдання при заняттях фізичною культурою. Особливості виховного процесу, його принципи та засоби. Методи виховання.

Тема 2.2. Виховання на заняттях спортом. Вплив спорту на всебічний розвиток людини. Вплив спорту на формування моральних якостей. Вплив спорту на інтелектуальний розвиток.

Тема 2.3. Формування колективу, його вплив на формування особистості. Поняття колективу, його види. Діалектика розвитку колективу. Фактори розвитку колективу.

Тема 2.4. Формування моральності учнів в процесі занять фізичною культурою. Умови формування моральності учнів. Етапи формування моральної поведінки. Формування моральних якостей.

Тема 2.5. Виховання учнів з відхиленням від норм поведінки в процесі занять фізичною культурою. Недисциплінованість учнів та її причини. Способи виховання дисциплінованості і виправлення едисциплінованості учнів. Виховання важких підлітків в процесі занять фізичною культурою.

Тема 2.6. Спортивна форма як прояв вищої готовності до змагань. Сутність спортивної форми. Готовність до змагань (мобілізаційна готовність). Формування впевненості у своїй можливості.

Тема 2.7. Особливості спортивної кар'єри. Етапи і кризи спортивної кар'єри. Проблеми спортсменів на різних етапах спортивної кар'єри. Способи подолання кризи.

Тема 2.8. Специфіка діяльності тренера у ДЮСШ. Особливості діяльності тренера у ДЮСШ. Психолого-педагогічний такт тренера-викладача. Культура мови тренера. Форми впливу тренера на спортсменів.

6.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма					Заочна форма						
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі					
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.		Самост.р	Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост. робота
РОЗДІЛ 1. ПЕДАГОГІЧНІ СКЛАДОВІ СПОРТУ												
Тема 1.1. Предмет та завдання педагогіки фізичної культури.	8	2	4			2	12	2	2			8
Тема 1.2. Система освіти в Україні.												
Тема 1.3. Дидактичні основи ефективності тренувального процесу.	4	2	2			4	8					8
Тема 1.4. Цілісний педагогічний процес.	8	2	4			2	8					8

Закономірності формування умінь (навичок). Тема 1.5. Навчання на заняттях спортом.												
Тема 1.6. Розвиток і формування особистості. Тема 1.7. Керування фізичним розвитком та забезпечення фізичної підготовленості.	8	2	2			4	8					8
Тема 1.8. Планування та побудова спортивно-педагогічного процесу.	6	2	2			2	8					8
РОЗДІЛ 2. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ СПОРТУ												
Тема 2.1. Виховання в умовах занять фізичною культурою. Тема 2.2. Виховання на заняттях спортом.	4	2				4	12	2	2			8
Тема 2.3. Формування колективу, його вплив на формування особистості. Тема 2.4 Формування моральності	2	2				2	8					8

учнів в процесі занять фізичною культурою. Виховання учнів з відхиленням від норм поведінки в процесі занять фізичною культурою.												
Тема 2.5. Виховання учнів з відхиленням від норм поведінки в процесі занять фізичною культурою.	4	2				2	8					8
Тема 2.6. Спортивна форма як прояв вищої готовності до змагань. Тема 2.7. Особливості спортивної кар'єри.	4	2				2	8					8
Тема 2.8. Специфіка діяльності тренера у ДЮСШ.	4	2			2	2	10				2	8
Усього годин	90	20	20		2	48	90	4	4		2	80

Теми практичних занять

№	Теми	Денна	Заочна
1.	Основні поняття предмета педагогіки фізичної культури і спорту	4	2
2.	Предмет педагогіки	2	
3.	Навчання спортивній техніці	4	

4.	Вікові та індивідуальні особливості розвитку та формування особистості.	4	2
5.	Планування та побудова спортивно-педагогічного процесу	2	
6.	Принципи, методи і засоби виховання	2	
7.	Формування особистості в колективі	2	
Разом		20	4

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Беседіна Л. М., Сторубльов О. І. *Педагогічна майстерність, активні методи навчання та методична робота у навчальних закладах*: метод. посіб. К.: Логос, 2009. 204 с.
2. *Великий тлумачний словник сучасної української мови [уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел]* (2003). Київ, Ірпінь: Перун.
3. Гончаренко, С. У. (1977). *Український педагогічний словник*. Київ: Либідь.
4. Дерека, Т. Г. (2016). *Неперервна професійна підготовка фахівців фізичного виховання: акмеологічні засади: [монографія]*. Київ: Видавництво ВП «Едельвейс».
5. Дичківська, І. М. (2004). *Інноваційні педагогічні технології: навчальний посібник*. Київ: Академвидав (Альма-матер).
6. Дуб, В. Г., Галян, І. М. (2012). Навчально-професійна мотивація майбутніх педагогів як складова їх професійного становлення. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*, 2(2), 415-423.
7. Дубинська, О. Я. (2013). *Курс лекцій з теорії фізичної культури, фізичного виховання різних груп населення: навч. метод. посіб. складено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів напрямку*

- 8.010201 «Фізичне виховання», спеціальності 8.01020101 «Фізичне виховання». Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка.
8. *Енциклопедія освіти [уклад. і гол. ред. В. Г. Кремень]* (2008). Київ: Юрінком Інтер.
9. *Закон України «Про вищу освіту» №1556-VII від 01.07.2014.* Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page>.
10. *Закон України «Про освіту»* (2017). Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/2145-19>.
11. *Закон України «Про фізичну культуру і спорт»* (1993). Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3808-12/page2>.
12. Зязюн, І. А. (2008). *Філософія педагогічної дії [монографія]*. Черкаси: Вид. від. ЧНУ імені Богдана Хмельницького.
13. Іваній, І. В. (2014). *Фізична культура особистості фахівця фізичного виховання та спорту: навч.- метод. посібник*. Суми: Університетська книга.
14. Іваній, І. В. (2015). *Комунікативна компетентність фахівця фізичного виховання та спорту: методичні рекомендації*. Суми: В-во СДПУ імені А. С. Макаренка.
15. 6. Крушельницька О. В. *Методологія й організація наукових досліджень: навч. посібник* Київ, 2003. С. 58-68.
16. Кузьмінський, А. І. (2005). *Педагогіка вищої школи*. Київ: Знання.
17. Кузьмінський А.І., Вовк Л.П., Омеляненко В.І. *Педагогіка: завдання і ситуації: Практикум*. – К.: Знання-Прес, 2003. – 429 с.
18. Лисянська Т.М. *Педагогічна психологія: Практикум: Навч. посіб.* – К.: Каравелла, 2009. – 224 с.
19. Ложкин Г.В. *Психологія спорту: схеми, коментарии, практикум: учеб. пособ.* / Г.В. Ложкин. – К.: Освіта України, 2011. – 484 с.
20. Махова Д. С., Опанасенко Н. І. *Педагогіка: навч. посібник*. Київ, , 2005. С. 27-31.
21. Павленко, І.О., Чхайло, М.Б. (2022). *Науково-методичні засади впровадження інноваційних технологій навчання рухових дій у професійну*

- підготовку майбутніх фахівців фізичної культури Moderní aspekty vědy: XXIV. Díl mezinárodní kolektivní monografie / Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o.. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2022. С. 286-297.*
22. Печко, О. М. (2011). Педагогічні і конфліктні ситуації вчителя фізичної культури. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*, 2, 95–97.
23. Педагогіка: Хрестоматія / Уклад.: А.І. Кузьмінський, В.Л. Омеляненко. – К.: Знання-Прес, 2003. – 700 с.
24. Петровська Т. В. Майстерність спортивного педагога: навч. посіб. Київ, 2015. 184 с.
25. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Практикум: Навч. посіб. – К.: Каравелла, 2008. – 336 с.
26. Педагогіка спорту /Тер-Ованесян А.А., Тер-Ованесян И.А. - К.: Здоров'я, 1986. - 208 с.
27. *Словник української мови. Академічний тлумачний словник: в 11 тт [за ред.І. К. Білодіда] (1970 – 1980). Київ: Наукова думка.*
28. Теорія і методика фізичного виховання: підруч. для студ. вищ. навч. закл. Фіз. Виховання і спорту: у 2 т. Т.1. Загальні основи теорії і методики фізичного виховання (2017). [Т. Ю. Круцевич, Н. Є. Пангелова, О. Д. Кривчикова та ін.; за ред. Т. Ю. Круцевич]. – [2-ге вид., переробл. та доп.]. – Київ: Національний університет фізичного виховання і спорту України, вид-во «Олімп. Л-ра».
29. Теорія і методика фізичного виховання: підруч. Для студ. Вищ. Навч. Закл. Фіз. Виховання і спорту: у 2 т. Т.2. Методика фізичного виховання різних груп населення (2017). [Т. Ю. Круцевич, Н. Є. Пангелова, О. Д. Кривчикова та ін.; за ред. Т. Ю. Круцевич]. – [2-ге вид., переробл. та доп.]. – Київ: Національний університет фізичного виховання і спорту України, вид-во «Олімп. Л-ра».

30. Теслянков, Ю. О. (2017). *Педагогічні умови формування професійної самоорганізації майбутніх учителів фізичного виховання* (дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04). Одеса.
31. Федорчук Є. І. *Основи педагогічної майстерності*. Кам'янець-Подільський, 2006. 240 с.
32. Шалар О.Г. *Лекції з курсу «Психологія фізичного виховання та спорту»: навчально-методичний посібник для студентів спеціальності ПМСО. Фізична культура*. - Херсон: Видавництво ХДУ, 2005. - 212 с.
33. Ягупов В. В. *Педагогіка*. Київ, 2002.

Додаткові:

1. Бермудес, Д. В. (2017). Аналіз змісту і форм підготовки бакалаврів учителів з фізичної культури до професійної діяльності. *Сучасні проблеми фізичного виховання і спорту різних груп населення: матеріали XVII Міжнародної наук.-практ. конф. молодих учених, Т. 2*, 51–55.
2. Бермудес, Д. В. (2014). *Дозування фізичного навантаження під час використання комплексів танцювально-рухових вправ: методичні рекомендації*. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка.
3. Mariia Tikhonova, Diana Bermudes, Valerii Kyselov, Lyudmila Maksymenko, Yuliia Fetko. The problem of the obligation of a child athlete to comply with the provisions of the anti-doping legislation of Ukraine. *SPORT TK-Revista EuroAmericana de Ciencias del Deporte*. Т.11. 2022. (Проблема зобов'язання дитини-спортсмена дотримуватись положень антидопінгового законодавства України). Scopus/Google Scholar. <https://revistas.um.es/sportk/article/view/519491>(Scopus, Web of Science).
4. Petrenko Y.I. Use of the Software BIOMECHANICS in Physical Culture and Sports Specialists' Preparation / Y.I. Petrenko, V.M. Zigunov, D.I. Balashov, D.V. Bermudes, I.V. Shishenko // 2019 42nd International Convention on Information and Communication Technology, Electronics and Microelectronics, MIPRO 2019 – Proceedings. – Opatija, Croatia, Pp. 915-919 (Scopus);

Balashov D. Future Physical Education Teachers' Preparation to Use the Innovative Types of Motor Activity: Ukrainian Experience / Dmytro Balashov, Diana Bermudes, Petro Rybalko, Oksana Shukatka, Yuliia Kozeruk, Alla Kolyshkina // TEM Journal, 8(4), 2019, Pp. 1508-1516 (**Scopus, Web of Science**).

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Програмне забезпечення: наукова, методична і спеціалізована література. Конспекти лекцій за темами дисципліни. Мультимедійні презентації лекцій (схеми, малюнки, таблиці). Матеріали для демонстрації на лекційних і практичних заняттях.